

Проценка на напредокот на Северна Македонија во исполнувањето на политичките критериуми неопходни за членство во ЕУ

Медиумски реформи: големи очекувања - малку постигнувања

М С 2
е к 0
т о 2
а п 0
м ј г
о е .
р ,
ф о
з и
с

ROYAL NORWEGIAN EMBASSY

Belgrade

Реализацијата на проектот е финансиски поддржана од Амбасадата на Кралството Норвешка во Белград. <https://www.norway.no/en/serbia/>

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека «Св. Климент Охридски», Скопје

316.774(497.7)»2017/2020»(047.31)

БЛАЖЕВСКИ, Теофил

Реформа во медиумите [Електронски извор] : пред вратите на ново заработување на медиумите / автори Теофил Блажевски и Горан Ризаов. - Скопје : Фондација Метаморфозис, 2020

Начин на пристапување (URL): <https://www.metamorphosis.org.mk>. - Текст во PDF Формат, содржи 10 стр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 18.03.2020. - Фусноти кон текстот

ISBN 978-608-263-030-4

1. Ризаов, Горан [автор]

а) Медиуми – Состојба – Македонија – 2017-2020 – Истражувања

COBISS.MK-ID 112420874

Без стратегија за развој на медиумската сфера, без идеја како до законски пристап за објективни медиуми а да не се разбере како мешање во уредувачка политика, со попустливост кон барањата за гледаните приватни тв канали, Владата управувајќи со јавните пари во медиумскиот простор може да се доведе во опасност да создаде голем проблем, кој би бил „гранде“ реприза во однос на загрозената слобода на медиумите и слободата на изразувањето и во која може да се случи еднакво корумпирање медиумскиот простор како во периодот од 2008-2015 г, но овој пат во друга форма.

Автори Теофил Блажевски и Горан Ризаов

□ *Главните препораки од миналогодишното истражување за ситејнош на реформа на медиумите во Република Северна Македонија, а кои произлегоа од разговорите со експертите, една година подоцна не само што не се исполнителни туку има и извесно назадување.*

Препораката за сеопфатна медиумска стратегија не е исполнета, ниту се размислува во таа насока од ниту еден релевантен политички субјект во државата, било на власт било во опозиција¹. Како резултат на тоа, повеќе проблеми поврзани со радиодифузериите, со печатените медиуми, со дигитализацијата на медиумскиот простор, со он-лајн медиумите, со конвергенцијата на традиционалните и дигиталните медиуми, со регионалните и локалните медиуми, со маркетиншкиот пазар и дисторизијата што се врши со вметнување на големи количества јавни пари во медиумите, со развојот или пропаѓањето на јавните радио-дифузни сервиси, итн – едноставно се решаваат со палијативни неефикасни мерки кои создаваат понекогаш повеќе проблеми или пак, воопшто не се решаваат.

Воедно, не е детектирана цврста волја на политиката да ги тргне своите раце од медиумите, т.е. да се откажат од намерата да ги контролираат или барем, најблаго речено да кокетираат со медиумите, особено со најгледаните, слушаните или најчитаните. Разликата е што наместо тоа да го прави една владејачка партија, како што тоа се правеше во периодот на владеењето на владите на Никола Груевски, сега одговорноста ја поделија сите парламентарни партии со нивната заедничка одлука медиумите да се финансираат од буџетот, со јавни пари, но под друга форма. Наместо за рекламирање на владини политики, сега тоа се прави со законско покрите да се следат предизборните кампањи на партиите, било за локалните, било за парламентарните или претседателските избори, но и за референдумот во 2018 година!?

¹ Во РСМ во моментов постои само Регулаторна стратегија за развој на аудио и аудиовизуелната дејност за периодот од 2019 г. до 2023 г, изработена од главното регулаторно тело Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (ААВМУ) – (достапно на <https://bit.ly/2UKAz9N>)

2 Извештај на ЕК за Северна македонија
2019 – стр.29 – (достапно на [https://
ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/
sites/near/files/20190529-north-macedonia-
report.pdf](https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-north-macedonia-report.pdf))

Во истовреме – не е прекинат ланецот на рекламирање на владини политики, но овој пат со пари на меѓународни организации, бидејќи Владата се обврза да не користи пари за тоа од буџетот. Не е почитувана ниту законската норма од матичниот закон, ниту вербалната забрана за јавни пари во медиумите на локално ниво. Тоа се прави преку локалната самоуправа или јавните локални комунални претпријатија. На државно ниво не се знае податокот колку пари за медиуми се одлеваат преку јавни претпријатија или пак, акционерски друштва во државна сопственост, затоа што голем дел од субјектите одбиваат да одговорат на ова прашање.

Кога станува збор за јавниот сервис пак, детектирана е видлива волја на владејачките партии, под број еден да не се овозможи целосна финансиска независност, а второ, не се овозможи ниту целосна уредничка независност. Многу подобра во тој поглед е државната агенција МИА, која има поголем буџет за 10 милиони денари, зголемена продукција на вести и која според податоци со кои располага самото раководство, покриваат 65 отсто од пазарот на вест во земјата.

Кога ќе се земе предвид дека медиумската заедница се уште се среќава со проблем со автоцензура², дека се уште се среќава со затворени институции кои не го почитуваат законот за пристап до информациите, дека новинарите се уште се доминантно со ниски лични примања и други лоши услови за работа, може да се заклучи дека работите во сферата на слобода на медиумите отишле малку поназад, наместо понапред. Иако, генерално слободата на изразување широко се почитува и не е загрозена, не смее да се изостават опасности таа да биде загрозена ако владиниот акциски план за борба против дезинформации се остави без контрола на невладиниот сектор и на медиумската заедница.

Единствени области каде што има видлив забележителен напредок се субвенционирањето на печатените медиуми (иако се неопходни многу попрецизни правила како тоа да се прави), Регистарот на он-лајн медиумите преку телото за саморегулација СЕЕМ и мал сигнал за подобрување на работните услови на дел од новинарите, откако државната новинска агенција МИА се согласи со Независниот синдикат на новинари ССНМ да потпише колективен договор, со кој за прв пат е признато 36 часовно работно време за новинарите и друг низ на погодности.

Проблем со разновидноста на медиумската понуда

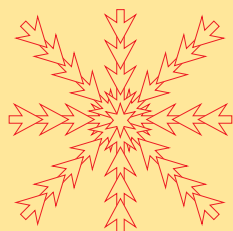
Неменувањето на законските и подзаконските норми, т.е. пред се, немањето стратегија за развој на медиумскиот пазар, придонесува и за отсуство на разновидност на медиумските содржини кај приватните електронски медиуми. Ова се признава и од страна на регулаторот ААВМУ во самата регулаторна стратегија: „Со претежно забавен општ формат се сите пет телевизии на државно ниво преку терестријален предавател и четирите телевизии на државно ниво преку оператор на јавна електронска комуникациска мрежа. Две од четирите сателитски телевизии емитуваат програмски сервиси од општ формат во кој застапените видови програми ги остваруваат сите три медиумски функции, една емитува програмски сервис со претежно информативен општ формат и една претежно забавен општ формат“³.

Иако, еден од експертите смета дека Агенцијата во овој дел недоволно си ја врши работата, во смисла да ги притиска и контролира медиумите да се придржуваат до разновидноста во форматот на програма согласно лиценците, т.е. дозволите за емитување програма, факт е дека на Агенцијата овој механизам, репресивниот и е одземен од раце уште во 2013 година, бидејќи со тогашни измени на закон е наметната обврска Агенцијата автоматски да ги продолжи дозволите на сите радиодифузери не само до 2016 година, до кога биле издадени, туку за уште еден деветгодишен период, до 2024 година.

□ Покрај ова, Агенцијата во Стратегијата препорачува намалување на цените за специјализираниите програмски сервиси, зашто дозволата за шаков тип била со највисок коефициент, односно со највисока цена.

3 ААВМУ – 03.2019 - Регулаторна стратегија за развој на аудио и аудиовизуелната дејност за периодот од 2019 г. до 2023 - стр. 8 и 9 - (достапно на <https://bit.ly/2UKAz9N>)

Јавните пари во медиумите, пропорционално гледано, повеќе од времето на Груевски

Кога неодамна Државната агенција за спречување на корупцијата (ДКСК) предупреди на опасноста што ги носи системот на финансирање на медиумските кампањи на партиите за време на изборните процеси, тоа беше само последен сигнал до јавноста од кој не се возбудија ниту политичарите, ниту пошироката јавност. На оваа опасност од поодамна предупредуваат медиумските екс-

4 Фондација Метаморфозис – 2019
– Медиуми-реформи никогаш доста –
(достапно на https://metamorphosis.org.mk/wp-content/uploads/2019/03/BDT-medijumi_MK-FINAL.pdf)

5 ДКСК – 2019 – Национална стратегија
2020-2024 – стр.48 – (достапно на <https://www.dksk.mk/index.php?id=118&L=348%27>)

6 Во оваа сума се пресметани парите што ги добија медиумите за кампањата за претседателските избори во 2019 година, парите што ќе ги добијат за кампањата за парламентарните избори на 12 април 2020 година, а кои беа најавени во висина до 6,5 милиони евра и веќе исплатените субвенции за печатени медиуми за трошоците во 2019г.

7 Собрание на РСМ – 16.02.2020 – Измени и дополнувања на Изборен законик...
(достапно на <https://www.sobranie.mk/materialdetails.nsp?materialId=3019a3f3-3689-4d2e-972b-c29fc47f6d99>)

8 МЕТА – 27.01.2020 – „Најмалку 12,7 милиони евра јавни пари во медиумите...“ (достапно на <https://meta.mk/na%20d1%98malku-127-milioni-evra-%20d1%98avni-pari-vo-mediumite-do-krajd1%98ot-na-godinata/>)

перти и здруженија и таа е нотирана и во нашиот претходен извештај⁴.

Антикорупциската комисија вели дека законското решение медиумските кампањи на субјектите во изборите да се плаќаат од државиот буџет е опасна и може да доведе до корупциски феномени во медиумскиот простор: „Конкретно, буџетското финансирање на платената политичка програма за изборна кампања е потенцијален ризик за корупција и создавање на клиентелистички однос“⁵.

Истовремено, антикорупционерите во Националната стратегија 2020-2024, препорачуваат укинување на законското финансирање на политичките кампањи во медиумите преку буџетот во изборниот период. Тие, исто така, препорачуваат воведување на многу попрецизни мерки и контролни механизми за доделувањето субвенции за печатените медиуми.

Колку е опасна ситуацијата со јавните пари во медиумите покажува и податокот дека во една календарска година, од пролетта 2019, до пролет 2020, заклучно со крајот на парламентарните избори во Северна Македонија кои се закажани за 12 април, на медиумите можеше да им бидат исплатени од буџетот околу 11 милиони евра⁶. Сето ова под формата медиумско покривање на изборни кампањи. За споредба, во време на владеењето на претходната власт на Никола Груевски, во периодот од 2010 до 2017 година не биле исплаќани повеќе од 3,2 милиони евра годишно (без изборни кампањи во изборни години што тогаш не се плаќаа од буџетот), но тогаш под формата рекламирање на владини политики. На крај, во последен момент, на денот на распуштање на Собранието, оваа сума е намалена со измените на Изборниот законик – ад хок (чл.76 д, став 4)⁷, при што е определно дека за покривање на медиумската кампања за парламентарните избори ќе бидат потрошени „само“ 3,6 милиони евра, со што првичната проценка од 11 милиони вкупно за една календарска година се намалува на 7,4 милиони, што е повторно за двојно повеќе од времињата на владата на Никола Груевски.

За сето ова веќе се направени анализи и од медимските организации, а неодамна и од новинската агенција МЕТА, дел од Фондацијата Метаморфозис, каде што во анализа е дадена сеопфатна слика за проблемот⁸.

Покрај споменатите пари од буџетот кои се донесени со едногласна одлука на парламентарните партии за измени на Изборниот законик во 2018 година, се уште не познато колку пари на медиуми трошат локалните самоуправи, како и јавните претпријатија или акционерските друштва во државна сопственост. Здружението на новинари на Македонија (ЗНМ) веќе неколку години прави истражувања на оваа тема, но, голем дел од општините и речиси ниту едно јавно претпријатие не сакаат да одговорат на прашалникот упатен според Законот за пристап до информации од јавен карактер. Од 43

9 ЗНМ, ССНМ, СЕММ – 27.07.2018 – Измените на изборниот законик ги загрозуваат работата и слободата на медиумите- (достапно на <https://bit.ly/2Vm351A>)

10 Фондација Метаморфозис - 04.2019 – „Директно доделување јавни пари во медиумите води кон контрола...“ – (достапно на https://metamorphosis.org.mk/aktivnosti_arhiva/direktno-dodeluvanje-javni-pari-vo-mediumite-vodi-kon-kontrola-na-mediumite/)

општини од вкупно 80 колку што одговориле, меѓу кои не се и најголемите, има потврда дека тие потрошиле околу 500.000 илјади евра на локални или регионални медиуми.

Ако на ова се додаде дека Владата генерално подржува идеја за финансиска помош на регионални и локални медиуми преку некаков Фонд (идеја што ја пласираа групација на регионални медиуми), а постојат и гласини од релевантни извори дека и комерцијалните радиодифузери сакаат дополнителни јавни пари освен овие за покривање на изборни кампањи, тогаш проблемот со јавните пари во приватниот медиумски сектор може да стане и поголем, а не само реприза од времето 2008-2016 година, кога во релевантни домашни и странски извештаи се зборуваше за заробени и корумпирани медиуми од страна на тогашната власт.

□ *Новинарскиите здруженија се против кеш пари во медиумите⁹, а против е и дел од граѓанскиот сектор, на пример Фондацијата Метаморфозис, која уште минајќи ја година излезе и со посебен ситав за ова прашање¹⁰.*

Проблемите со безбедноста остануваат, со тужбите за клевета опаѓаат

Генерално, проблемот со безбедноста на новинарите е подобра, но не доволно за да се каже дека ова прашање како проблем е затворено прашање во државата. Бројот на напади во последните три години по смената на власта е намален, а во истовреме е досудена и единствената затворска казна за напад врз новинари, а во 2020 г. и кривична пријава за заканувач на новинарки. Но, се чини сето ова не е доволно, зашто старите случаи на регистрирани околу 53 напади врз новинари од 2014 до 2017 година останаа неразјаснети во најголем дел. Според статистиката што ја води ЗНМ, од почетокот на 2019 до почетокот на 2020 година има седум напади на новинари од кои 6 се вербални напади а само еден е физички, но не е посериозен.¹¹

Што се однесува до заканите од страна на државата, може да загрижува случката кога во септември 2019 година Јавното обвинителство се реши да покрене обвинение за оддавање службена тајна за новинарот Александар Митовски од порталот Инфомакс¹². Инфомакс е потврден опозициски портал во кој не ретко може да се забележи новинарски текст кој не е баш по сите стандарди во новинарството, за што говорат и повеќе случаи покренати пред Советот за етика на новинарите во Македонија. Но, кривичната пријава е подигната поради објавување на делови од исказ даден во Обвинителството на лице вмешано во виокопрофилиран случај на ко-

11 ЗНМ – Случаи на повреди на правата на новинарите, јануари 2020 г. (достапно на <https://bit.ly/37MiPhe>)

12 Јавно обвинителство на РСМ – Соопштениеја – Поднесено е обвинение... (достапно на <http://jorm.gov.mk/podneseno-obvinenie-za-oddavane-sluzh/>)

рупција, а притоа, истото Обвинителство не направи посебен напор или не покрена кривична пријава против сторителот што му ги дал материјалите на новинарот, со објаснување дека немаат доволно ресурси!?

□ *Случајот, додека се работеше овој извештај во февруари, на почетоците на март доби разрешница со шест месечна ефективна казна условен зајвор, доколку сторителот во одреден рок не го повторило делото. Ова предизвика негодвање кај дел од новинарските здруженија и јавноста, а заеднички став е дека принципивно требало да биде зонет криво, а не новинарот¹³.*

Од друга страна, некогашниот проблем со големиот број на тужби за клевета и навреда против новинарите од страна на политичари, се чини дека е надминат, според бројот на тужби од 2017 до денес, кој е во констатен опаѓачки тренд¹⁴. Можеби не може со сигурност да се тврди, но е некој индикатор и фактот што во 2019 година пораснал бројот на упатени жалби од политичарите до саморегулаторното тело СЕММ и тие, од вкупниот годишен број на жалби стигнале до второто место на подносителите, за разлика од четвртото во 2018 година¹⁵. Од тука може да се извлече теза дека наместо тужби пред суд, политичарите во голем дел се задоволуваат со тужби пред саморегулаторното тело.

13 МЕТА – 04.03.2020 – Новинарските здруженија ја осудија... (достапно на <https://bit.ly/2vIHNYZ>)

14 МЕТА – 19.02.2020 – Заканите за тужби ги вознемирија... (достапно на <https://meta.mk/zakanite-za-tuzhbi-za-kleveta-gi-voznemiri%20a-novinarite/>)

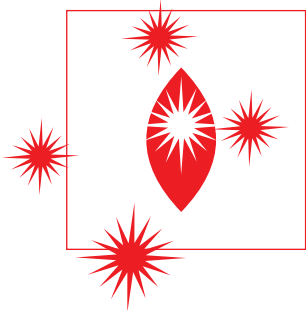
Јавниот сервис е во аут – МИА е во подобрена ситуација

Покрај новоотворениот и повторен проблем со буџетските пари во медиумите, може да се констатира генерално, а од страна на медиумските здруженија и со загрижување, за застојот на очекуваните реформи во Јавниот сервис, МРТ или по промената на уставот на државата, НРТ – Национална радио телевизија. Неопходноста од реформи на јавниот сервис беше констатирана уште од специјалните извештаи за политичката криза во Македонија од пратеникот на Европската комисија Рајнхард Прибе. Реформата на јавниот сервис беше тема и на „Прижинските преговори“ за излез од политичката криза во 2015 и 2016 година, а се споменува како слаба точка и во сите извештаи на Европската комисија за напредокот на државата.

Со промената на Законот за ААВМУ во 2018 година, а по претходни долги консултации и инклузивен процес што го водеше Владата тогаш, две клучни измени требаше да ги овозможат реформите во НРТ. Промената на начинот на кој се избираа луѓе за програмскиот одбор на НРТ и промената на начинот на финансирањето. Со двете измени требаше да се обезбеди уредувачка независност и финанси-

15 СЕММ – Статистички преглед за одлуките на Комисијата за жалби во 2019 година – (достапно на <https://semm.mk/komisija-za-zalbi-4/statistichki-pregledi/690-2019>)

ска независност. До денес, февруари 2020 г., не е обезбедено ниту првото ниту второто, а вината за тоа може да се дефинира најблаго речено како потфрлање на власта и во извршниот и во парламентарниот дел.

Конкурсот за избор на нов Програмски совет на НРТ беше објавен на почетокот на 2019 година. Од неразбирливи причини и меѓусебни обвинувања на партиите, пријавените кандидати никогаш не беа повикани на распит во парламентарната комисија за избори и именувања, прв стадиум од изборот (исто како ни кандидати за нови членови на главното регулаторно тело ААВМУ). Изборот потоа требаше да резултира со нов конкурс за избор на Генерален директор и подолу по хиерархија, да ја обезбеди уредувачката независност.

□ *Што се однесува до финансиската независност, законската измена предвидуваше финансирање од 0,8 до 1 отсто од буџетските приходи на државата во преходната буџетска година, со штоа што во 2020 г. требаше да изнесува 0,9 отсто, а во 2021 треба да изнесува 1 отсто, вкучно за радиодифузна дејност во државата, при што НРТ треба да добива 75 отсто од тие средства.*

Наместо тоа, владата користи еден став во оваа одредба кој вели дека овие пари ќе ги добива радиодифузната дејност само доколку има доволно буџетски средства за рамноправна распределба и на другите корисници од буџетот (парафрзирано), па така за 2020 година предвидела исто средства како и за 2019 година, односно вкупно 0,8 тсто. На тој начин, според податоците од буџетот и од НРТ, во текот на две години Владата реши да скрати вкупно нешто повеќе од 13 милиони евра¹⁶.

Но, дека не станува збор за недостиг на доволно буџетски средства, туку свесна одлука на Влада поради тоа што таа била на мислење дека на неререформиран јавен сервис нема да му даде зголемен процент на финансиски средства, призна и самиот надлежен министер во интервјуто за МЕТА направено на 28 февруари, а објавено два дена подоцна¹⁷.

Освен ова, поради тоа што вработените поради лошо законско толкување од страна на надлежните припаѓаат во групата административни службеници, односно вработени во јавен сектор, систематизацијата на НРТ или пак, нови вработувања, зависат од одобрување од надлежните министерства – МИОА и Министерството за финансии, па така бројот на вработените во Јавниот сервис постојано опаѓа, а старосната структура е над 50 години. Во моментот, НРТ има под 800 вработени, најниска бројка во последните 30 години, а некои програмски сервиси, како оној на Македонското радио, би

16 МРТ – 15.01.2020 – Финансиски план за измена на Финансискиот план за МРТ за 2020 г. (стр.3 и 4) – (достапно на <https://bit.ly/39Op2dS>)

17 МЕТА – 02.03.2020 – Манчевски: Не прифативме политички пазар со ВМРО-ДМНЕ за МРТ и АВМУ – (достапно на <https://meta.mk/manchevski-ne-prifativme-politichki-pazar-so-vmro-dpmne-za-mrt-i-aavmu/>)

18 МЕТА – 12.02.2020 – „Од МРТ се жалат на малку вработени.“ (достапно на <https://bit.ly/39KiVan>)

19 МИА – 04.02.2020 – МИА и ССНМ потпишаа Колективен договор – (достапно на <https://mia.mk/mia-i-ssnm-potpishaa-kolektivni-dogovor/>)

20 СЕММ – 19.12.2019 – ЗНМ и СЕММ го претставија Регистарот... (достапно на <https://www.semm.mk/soopshtenija/682-znm-i-semm-go-pretstavija-registarot-na-profesionalni-onlajn-mediumi>)

можеле да бидат затворени, предупреди неодамна генералниот директор на Јавниот сервис¹⁸.

Единствената втора државна медиумска куќа е новинската агенција МИА, која е со статус Акционерско друштво во државна сопственост. Со околу стотина вработени од кои најголем дел се новинари и сниматели, МИА покрива околу 65 отсто од пазарот на вестите во РСМ (податок со кој располага раководството на МИА). Нема позабележителни поплаки во јавноста за непристрасноста и професионалноста на вестите на МИА, ниту пак досега СЕММ расправал за некоја жалба упатена за МИА.

Платите на вработените се во рамките на просекот во државата, а од неодамна нивната социјална позиција е на повисоко ниво благодарение на првиот Колективен договор помеѓу МИА и Независниот синдикат на новинари и медиумски работници, со кој меѓу другото е официјализирано и 36 часовно работно време¹⁹. Годишниот буџет на МИА изнесува околу 55 милиони денари (нешто под милион евра), а најголемиот дел од приходите доаѓа од државата.

Регистер на онлајн медиуми во надлежност на саморегулацијата

Иако за Европа и демократскиот свет прашањето дали онлајн медиумите треба да бидат предмет на регулација или саморегулација е апсолвирано прашање, во Северна Македонија постојано имаше и има барања тие да бидат регулирани во некој од медиумските закони. Такви предлози доаѓаа и од актуелната извршна и парламентарна власт, доаѓаа дури и од сопственици и уредници на онлајн портали, но сите беа спречувани од остро противење на новинарските здруженија кои секогаш укажуваа на опасноста дека регулацијата е прво скалило од кое потоа може да се пристапи кон ограничување на уредничката слобода и слободата на изразувањето во онлајн просторот.

Конечно, наместо регистер на медиуми по примерт на некои земји од Западен Балкан да биде во рацете на државата или на регулаторното тело, саморегулаторното тело СЕММ заедно со Здружението на ниванира на Македонија пред извесно време го претставија првиот Регистер на онлајн медиуми во државата²⁰. Овој регистер е доброволен и е составен врз претходни услови што ги побара СЕММ, а сите се поврзани со почитување на етичките и професионалните стандарди во државата.

Владата го поздрави регистерот и најави дека ќе се води од него ако има потреба да издава акредитации или пак ако во иднина се

постави и прашањето на некакви субвенции и за овој дел од медиумската заедница. Со тоа е направен извесен мал пробив на саморегулацијата како начин за решавање на етичките стандарди во новинарството. Во моментот во Регистерот членуваат околу 90-тина онлајн редакции од Северна Македонија.

Методологија

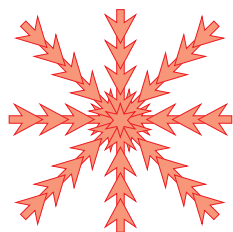
Ова истражување на Фондацијата „Метаморфозис“, во рамките на проектот чиј носител е Центарот за демократска транзиција од Црна Гора (ЦДТ), опфаќа пет области: избори, правосудство, борба против корупција и организиран криминал, медиуми и реформа на јавната администрација, при што секоја област ќе биде обработена низ посебен документ. Во овој документ за јавни политики е обработена областа за состојбите со реформите во медиумите.

Областите се состојат од низа под-области, кои се однесуваат на регулација на стратешката и правната рамка, институционалниот, административниот и материјалниот капацитет, како и остварените резултати во праксата.

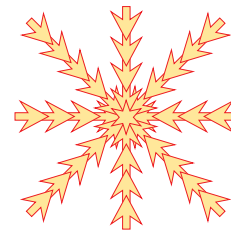
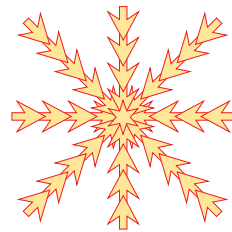
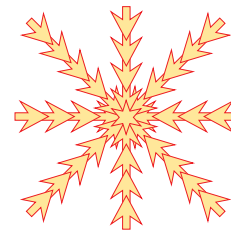
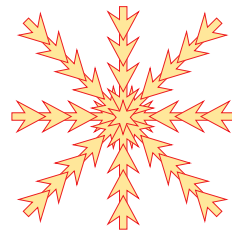
Анализата се темели врз исполнетоста на критериумите до кои дојдовме со собирање на оценките на индикаторите и прашањата поврзани со нив од страна на експерти што ја следат имплементацијата на стандардите на ЕУ, како и врз основа на анализа на нормативните и институционалните реформи и нивните практични резултати. Во оваа анализа посебно им благодариме на експертите, д-р Снежана Трпевски, раководител на Институтот РЕСИС, на Драган Секуловски, извршен директор на Здружението на новинари на Македонија и на д-р Марина Тунева, извршен директор на Советот за етика на медиумите во Македонија.

ЦДТ направи проценка на напредокот во исполнувањето на политичките критериуми за прв пат во 2017 година. Тогаш, со помош на методологот д-р Мартин Брус, за секоја од наведените области беа подготвени индикатори, кои служат како мерка за проценка на состојбата во областите и кои, всушност, претставуваат автентично разбирање за она што ЕК го бара од секоја земја како напредок во дадена област. По првата проценка, ЦДТ во 2018 година го прошири истражувачкиот фокус и на други земји од регионот, па со колегите од ЦРТА (Србија), Фондацијата „Метаморфозис“ (Македонија), „Зошто не?“ (Босна и Херцеговина), методологијата е усовршена и врз нејзина основа се работат и овие истражувања.

Основите за развој на индикаторите се клучните оценки и препораки од извештаите на Европската комисија, но и други меѓународни извештаи, компаративни студии и истражувања, акциони

планови, како и многубројни меѓународни стандарди и практики и други референтни материјали. Вкупниот број на индикаторите за сите области беше 168, а од годинава додаени се и по неколку индикатори во секоја област од аспект на родовата застапеност, буџетирање и севкупни политики.

За Фондацијата „Метаморфозис“

Фондацијата за интернет и општество „Метаморфозис“ е независна организација, која работи во Република Северна Македонија и во нашиот поширок европски дом. Нашиот тим е составен од посветени активисти, кои се залагаат за демократија, обединети со заедничката цел и вредности за меѓусебна отчетност, отворена комуникација и непоколеблива посветеност на универзалните човекови права и демократијата.

Се стремиме кон општество во кое вклучени и свесни граѓани активно користат иновативни алатки за да ги исполнат своите граѓански права и одговорности; кои безусловно влијаат врз властите и бараат отчетност, со што обезбедуваат демократско, одговорно и транспарентно владеење.

ул. Апостол Гусларот 40, 1000 Скопје,
Република Северна Македонија
Тел. +389 23109325

info@metamorphosis.org.mk

www.metamorphosis.org.mk